

Daniel Mezger

Ostani na životu

(isječak iz romana *Land spielen*)

I seoski učitelj dan za danom šalje djecu kući. I seoski učitelj ostaje u stanu seoskog učitelja. Seoski učitelj priželjkuje jesenske praznike kako više ne bi morao tražiti izgovore. I seoski učitelj preklinje svoju ženu. Seoski učitelj umoljava svoju onedavna bivšu. Seoski učitelj izgovara čarobne formule. Ostani na životu. Molim te. Najljepša moja, najdraža moja. Moja stara ljubavi. Ostani na životu. Odloži nož s kojim ćeš se pokušati ozlijediti, vidjet ćemo koliko duboko ćeš zariti, ne želim to gledati, ne mogu više lizati tvoje rane. Ostani tu, ako ne na ovome svijetu, onda na nekom drugom mogućem, znam da ne vjeruješ u to, ne više, govoriš, trenutno ne, pokušavam reći dok sjedimo na toj sofi i gledamo *Armageddon*, *The Day After Tomorrow*, *Godzillu*, *The Storm*, *Dante's Peak*. Sve filmovi koji ne govore o ljubavi, o životu nego o skupini ljudi koja se traži, koja se nalazi, koja usprkos katastrofi izvlači još par znanaca iz ruševina pa se opet razdvaja. Oni više ne mogu spasiti svijet. To je jedino što sada razumiješ, a ja sjedim na ovoj sofi na kojoj ostajemo prikovani premda sam već davno trebao ustati. Trebao sam reći: Ne sa mnom, nađi si drugo rame na kojemu ćeš se isplakati. Nađi si drugoga koji će ti reći da se ne smiješ objesiti. Nađi si nekoga tko će te odvući u taksu i pridržavati ti valijum, nekoga tko će te istjerati iz sobe jer smo rekli da imamo odvojene krevete. Odvojene živote, i sama si rekla. Sama si predložila. Plakao sam zbog nas pola večeri i pola prijepodneva. A onda sam se morao spasiti. Obrisati potoke suza, oduzeti nož iz ruku. Zatvoriti vrata kako vani ne bi skočila s mostova, umjesto da zatvorim za sobom vrata kako bih rekao da sam sada opet samac. Umjesto da kod nepoznatih ljudi zvanih prijatelji ležim na gostinjskim madracima, s naše sofe slušam tvoja pitanja na koja odmah odgovaram: Smirujuće. Ostani na životu. Molim te, molim te, molim te, nemoj si ništa napraviti. Nemoj mi to raditi. Premda si već odavna prestala prijetiti. Još samo plačeš, preklinješ, moliš: Zar ne mogu još večeras opet spavati uz tebe, zar sam sve pokvarila, zar ne bi bio sretan kada me ne bi bilo, ne bi li to bilo olakšanje. Želim ti ih iščupati iz usta, te riječi, želim opet biti svoj čovjek, ne želim te hraniti poput djeteta i svlačiti i odvoditi u krevet. Ne smijem ti reći da si malo dijete, smijem te samo poslati

na posao, da, uspjeh ćeš već, ali, molim te, odi sada, odi, nemoj tako otići, molim te, imaj odgovornosti za sebe, ne daj mi da moram biti jak samo zato što to mogu. Svijet se raspada od užarenosti, razorit će ga meteoriti ili će ga opustošiti vanzemaljci, okovati ledom, zgaziti, i mi razumijemo što to znači. Na sofi smo sretni da nas razumiju, bili bismo sretni da i nas otplavi divovski val. Umjesto toga zabranjujem ti da kukaš, zabranjujem ti da dođeš u moj krevet, koji je samo gostinjski madrac u mojoj radnoj sobi. Tjeram te van kada dođeš prije ponoći, pravim se kao da neću proknuti u tvoj trik kada oko tri ujutro dođeš. Spavam dalje ili se pravim da spavam dok se ti praviš kao da nisi tu. Dok ti planiraš kako bi izgledao odlazak, nestajanje, bijeg iz svijeta, napuštanje svijeta. Sve dok me ne probudiš svojim plačem, drhtanjem, odlaženjem, okretanjem, divljanjem. Ili svojom mirnoćom, što me najviše plaši. Tvoji lucidni trenuci, u kojima primjećuješ da je sve bio nesporazum: to s rođenjem. Da jednostavno postoje ljudi koji su preslabi za ovaj svijet. Da se od tebe ne može sve zahtijevati. Da će svi uvijek misliti kako ti sve to možeš. Ali ti ne možeš. To je preveliko, preteško, premučno. Preopterećujuće za druge, preopterećujuće za mene. Bila bi ipak sretna kada bih otišao. Kažeš. Zašto sam još tu. Pitaš. I to nije retorički. A ja više ne lijem suze otkada slane bujice teku stanom. Ođaham se za poslije, funkcioniram, pospremam, spašavam, zadržavam rutinu, kontrolu, ne ostavljam te na cjedilu, zovem na tvoj posao, psihologinju u gradu, dovlačim te do auta, vozim te u grad, nosim te uza stepenice dok ti više ne znaš kako se zoveš i zašto te psihologinja upravo poslala psihijatrici i zašto ti je psihijatrica upravo prepisala tablete od kojih ti je slabo, koje te tjeram da ih uzmeš kao što te i preklinjem da dođeš sebi, da mi skineš svoj teret, ali ne da se oslobodiš tereta zvanog život. Kažem ti da moraš ići nekom drugom na skrb. Pa onda ipak kažem da ću ja uvijek biti tu u nuždi. Obećajem. I prouzrokujem nuždu. Sukrivac sam zato što ti pomažem da staneš na noge na kojima više ne želiš moći sama stajati. Zato što ti predlažem da ću ti sagraditi skrovišta ispod stola u dnevnom boravku kada više ne bude išlo. Pa čučiš pod stolovima prekrivenim dekama, slušaš dječje kasete i pozivaš me da ti se pridružim. Odbijam, pospremam stan, zadovoljan sam što imaš animaciju. Uređujem tvoj život ako je to još uopće život. Vraćam filmove katastrofe, uzimam nove filmove katastrofe. Da prođu večeri. Jednom. Napokon. Da bi se ti jednom i napokon iscrpila od plakanja, moljenja, urlikanja i odustajanja, da odustaneš i zaspeš. Nosim te u krevet. Sve je već rutina. I takav život funkcionira. I na to se čovjek navikne.

Imam drugog posla od opipavanja vlastitog pulsa. Opipavam tvoj. Tih je, ali brz. Za tvoj se život borim, najljepša, najdraža moja. Moja stara ljubavi. Ti narcisu, ti egomanijaku. Ti, sakupljačice boli, ti, gutačice jada, ti, prosjakinjo sažaljenja. Ucjenjivačice sa svojim suzama, noževima, koketiranjem s visokim mostovima i pričanjem o tome. Vjerujem ti jer si već negdje drugdje, a ne želiš više biti nigdje. Jer više ne osjećaš bol, jer još uvijek razmišljaš koja bi metoda bila najuspješnija. Jer nestaješ u svom jadikovanju, zapomaganju, naricanju. Usproks valijumu suznih očiju teturaš gradom, zbog valijuma, moliš me da kupim dječju kašicu jer je to jedino što još jedeš. Kila za kilom nestaje s tvog ionako već premršavog tijela. Dječja kašica, Ovomaltine, u najboljem slučaju i jedna banana. U najboljem slučaju nahranjena. A kada te odbijam hraniti, što uglavnom činim, tada jedeš jedino pod nadzorom. Moram iskamčiti svaku žličicu. Molim te još ovu, pa još sljedeću, ne, moraš jesti, ne možeš se ubiti gladovanjem.

Pojedeš cijelu žlicu, zaboraviš što si upravo napravila, podsjetim te, razmišljaš želiš li raditi to što radiš, naređujem ti. Glas mi je odlučan: Sada jedi i prestani plakati. Molim te, dodajem, ali to više ne čuješ. Ne voliš me više, kažeš, inače ne bi tako pričao sa mnom. Kažem da se ne radi o tome.

Pa plačeš i vrištiš, dok susjedi ne pozvone i pitaju je li sve u redu. Otvaram i kažem da ništa nije u redu. I zahvaljujem na pitanju. Ne tučem je, ne bojte se, sama od sebe je takva, dodajem. I zatvaram vrata. Pa sljedeći dan dolazi drugi susjed, pita malo mlijeka, u izobilju ga je od kada jedeš samo kašicu. Danas si uspjela otići na posao. Čekam koliko ćeš izdržati, radujem se kratkom vremenu za sebe. Perem robu, usisavam, pobirem video kasete, pospremam dvorce, sakrivam noževe.

Susjed se pravi kao da ne vidi opustošeni stan, slike koje nedostaju, hrpe kutija koje se nagomilavaju u hodniku i dnevnom boravku. Spakirala si sve već prve večeri, sve što je tvoje, i već sljedećeg tjedna shvatila da se tako ne može živjeti, čak ni privremeno. Pa si iz kutija iskopala djelove nekadašnjeg rasporeda, posložila stvari *pro forme*, koje bi trebale prikazivati normalno stanje. U toj skici stana učinili smo da nam je ugodno, da možemo još samo preživjeti. No nas ne možeš hiniti, svaki pogled u dnevni boravak je kao pogled u dušu, sve je puka forma, samo fasada i zapravo je sve već daleko od ovoga svijeta.

Ni susjeda ne možeš prevariti, on se pravi kao da nije samo došao vidjeti situaciju, baciti pogled u stan. Kimnem mu, on zahvaljuje na mlijeku i odlazi. A ja se

vraćam u taj kaos koji smo oboje napravili. Sada živimo kao da smo tek uselili, tražim lonce u planini kutija, kopam ono najpotrebnije, gledam stan koji izgleda iskreno. Kao i ti. Kao mi. Ja znam bolje prikriti ovo stanje. U knjižnici me ne pitaju zašto trebam još jedan film katastrofe, ne nude mi valijum. Nikakve antidepresive koje bi ti ipak konačno trebali prepisati bez obzira što odbijaš, bez obzira što govoriš da to nije depresija nego samo panika od bivanja samom, od bivanja izgubljenom, od bivanja.

Moliš, preklinješ, želiš da opet budemo par, dio onoga što smo zvali “ti i ja” prije nego što smo se rastali, prije negoli smo si priznali. Hrpica koja je ostala od tebe želi opet biti voljena, ne želi biti sama na svijetu, nema nikoga osim mene, želi ipak samo malo zaštićenosti, nije ništa krivo napravila, nije kriva što je to tako kako jest. Jesam li sve uništila, pitaš. Dan za danom ne stišćem više pauzu, *Godzilla* može teći dalje dok ti dajem uvijek iste odgovore. Što sam trebala učiniti drugačije, pitaš. Ili mi obećaješ da ćeš od sada biti dobra, obećaješ da ćeš mi nešto kupiti, obećaješ da ćeš sada napraviti sve kako sam oduvijek htio. Zajedno na nekom drugom mjestu, što se mene tiče u gradu, ili u nekom drugom selu, pa onda započeti sve ispočetka, bez prijatelja, što se mene tiče. Moram samo reći da će sve opet biti dobro, da će sve opet biti kao prije. Prije nije bilo dobro, kažem, borbeni mlažnjak napada Godzillu, tek je muha spram golemog čudovišta, još jedno veče na sofí, preživjet ćemo ovo, oboje, glavno da se polako umaraš od plakanja i preklinjanja i moljenja. Od obećanja da ćeš se promijeniti. Od pitanja: Zar sam tako loša? Od pitanja: Što sada još imam? Što sada trebam? Zar ne bi bilo bolje da me više nema? Smijem li noćas spavati uz tebe?

Umorna od života, ali nikada dovoljno umorna za spavanje. Ili strah od ponovnog buđenja. Iz sna u kojemu si sanjala da je onako kako nikada nije bilo. Sve je u redu, ti i ja. Zašto ne može opet. Pitaš i pitaš i rutina ponovno započinje. Navikao sam na to. Tjeram te u krevet, tjeram te iz moje sobe, tjeram te na posao, tjeram te na razgovor za prijem u kliniku. Nikuda ne ideš, odgađam školske satove, pomičem njih i sebe za dan, dva i znam da ih ni tada neću održati. Danas sam rekao da si ozlijedila nogu i da sam morao s tobom na hitnu, što ću reći sutra još ne znam. Sve osim da od pet ujutro sjedim pokraj tebe na svom krevetu koji je gostinjski madrac i molim te da uzmeš valijum ili da odeš na liječenje. Da s tobom sjedim kod psihijatrice ili navečer pred televizorom, dok govorim da je ta psihijatrica ipak imala danas pravo u onome što je rekla, a ti se jedva možeš sjetiti da si uopće bila tamo. I tvoje misli kruže, mi kružimo, naša svakodnevica kruži kao da je vrijeme stalo, kao da je tvoj mozak ptica

grabljivica koja će svaki čas napasti, želiš prekinuti sa životom, neće te spriječiti što su noževi sakriveni. Nepotreban je prijekor jer si se ponovo rezala, i nepotrebna je prijetnja da ću te morati sam dati na liječenje jer ja više ne mogu. I ne mogu više, nepokretan sam, samo još prividno funkcioniram, čekam bilo kakvo izbavljenje, olakšanje.

Daješ otkaz, gotovo s nikim više ne razgovaraš, svakodnevno te vozim u grad. Psihologinja znalački gleda. Ipak joj ne pričaš o svojim dvorcima pod stolom, o želji da odeš s ovoga svijeta, sve dok ti ja ne naredim, utuvim, na sto načina te uvjerim. Sve dok ti psihologinja ne preporuči psihijatriju, dok ne dozvoliš da te se jednom tamo odvede samo kako bi pogledala, kako bi zaključila da ti tamo ne možeš, kažeš, tu su samo skršeni ljudi koji će te dokrajčiti. I izgleda kao da ti je bolje, kao da si uvidjela da moraš snositi odgovornost za sebe, ako je ne želiš predati, ili su to samo lijekovi od kojih ti je slabo i koje si opet prestala uzimati, kada sam ti prestao držati nos zatvorenim da ih progutaš?

I seoski učitelj piše roditeljima pismo da će tjedan dana ranije započeti jesenske praznike. Seoski učitelj kaže da je bolestan, seoski učitelj govori o zarazi, seoski učitelj žudi za bilo kakvim krajem, osim jednim. I seoski učitelj zna da čak i da ona ima novi stan, čak i da živi u drugom gradu ili ondje odakle dolazi, čak i tada je se neće riješiti. Zvat će svaki dan, postavljat će uvijek ista pitanja. On će odgovarati, reći da mora ostati na životu. I neće naći odgovor na pitanje zašto? osim: Nemoj mi to raditi. I ostat će toliko dugo na telefonu dok si ona ne stavi jednu od tableta pod jezik, dok se tableta ne rastopi, dok ona napokon sa slušalicom u ruci ne legne na krevet, seoski učitelj ostaje na telefonu dok ne uvidi da je i ta večer prošla, da je preživila i taj dan. Ostani na životu. Molim te. Ostani na životu.

Prevela Nataša Medved